

Notat om tilråding av vedtak om endring av restriksjonssoneforskrift

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Til: Fungerende seksjonssjef Else Marie Stenevik Djupevåg **Dato:** 18. juli 2025

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd **Saksnummer:** 2025/173379

VEDTAK OM FASTSETTELSE AV FORSKRIFT

-om endring av forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og bekjempe lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal, og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark fylker.

Innholdet i forslaget til endringsforskrift

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd foreslår å endre [Forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark](#) for å bekjempe utbrudd av *Gyrodactylus salaris* (*G. salaris*) i Bergerelva og Ebbestadelva i Drammensregionen.

Forslaget innebærer at Bergerelva og Ebbestadelva inkluderes i vernesonen. Videre utvides vernesonen i Sandevassdraget til å omfatte sideelva Leirelva, og Drammenselva er i sin helhet tatt inn i vernesonen og overvåkingssonen.

Forskriften legger restriksjoner på aktivitet i området for å hindre videre smitte.

I vernesonen er det blant annet forbudt å fiske med ethvert redskap med mindre Mattilsynet gir godkjenning. Det er videre forbudt å drive vannsport med mindre utøverne ved skriftlig egenerklæring og gyldig merking av utstyr, kan dokumentere nødvendig forebygging av smittespredning. I vernesonen er det også forbud mot flytting av vann. Dette er viktige forebyggende tiltak for å unngå spredning av sykdommen.

På grunn av nytt regelverk som gjennomfører nytt dyrehelseregelverk i EØS-området, er det i forslaget til endringsforskrift gjort begrepstilpasninger til det nye regelverket. Det som tidligere ble kalt kontrollområde, heter nå restriksjonssone. Tittelen på forskriften endres i tråd med ny begrepsbruk. Videre vil det som tidligere ble kalt bekjempelsessone, heretter bli kalt vernesone. I tillegg er det foretatt endringer i forskriftens hjemler i tråd med nytt regelverk.

Bakgrunn

Veterinærinstituttet har påvist *Gyrodactylus salaris* (*G. salaris*) på laksunger i Bergerelva (vassdragskode 012.3Z) i oktober 2024 og Ebbestadelva (vassdragskode 012.2Z) i Drammensregionen i 2023.

Både Bergerelva og Ebbestadelva er mindre vassdrag i Drammensregionen. Funnene av *G. salaris* ble gjort i utredningsprogrammene som gjennomføres i forbindelse med behandling mot *G. salaris* i Drammensregionen.

Bergerelva og Ebbestadelva ligger utenfor dagens kontrollområde i [Forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten Gyrodactylus salaris hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark](#). Som følge av påvisningen av *G. salaris* foreslås det å utvide eksisterende kontrollområde til å inkludere Bergerelva og Ebbestadelva.

Generelt om Gyrodactylus salaris

Gyrodactylus salaris (*G. salaris*) er en liten ferskvannsparasitt (ca 0,5 mm) som er dødelig for norsk laks. Med små kroker fester den seg på laksungene der den spiser av huden. *G. salaris* kan ha ukjønnnet formering og det kan bli flere tusen av dem på en laksunge før denne dør. Konsekvensene av sykdommen er så alvorlig for laksen at den kan forsvinne helt fra infiserte elver. Parasitten kan spres med fisk, garn, utstyr og vann fra smittede vassdrag og anlegg, og hvis parasitten spres kan det få store følger for fisking av villaks i Norge. Det er derfor viktig at alle som ferdes ved elver og ferskvann vet hva de skal gjøre for å unngå videre spredning av parasitten. *Gyrodactylus salaris* er en liste F-sykdom.

Utbredelse av soner

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd har med bakgrunn i anvisninger i gjeldende beredskapsplan for *Gyrodactylus salaris*, foreslått en utbredelse av vernesone og overvåkningssone i eksisterende forskrift for å begrense spredning av sykdommen tilstrekkelig.

Som grunnlag for vernesonens utstrekning fastslår beredskapsplan for *Gyrodactylus salaris* at det skal det ligge en vurdering av reell smitterisiko. Det skal legges avgjørende vekt på sykdomspåvisninger, dødelighet, forekomsten av ulike akvakulturvirkosomheter i området, trafikk av ulike slag mellom disse, bruk av felles landbase/utstyr, topografiske og hydrografiske forhold i området, og andre risikofaktorer som er blitt identifisert gjennom smittekartlegging/epidemiologiske undersøkelser. Hele lakseførende strekning vurderes som smitteførende.

Mattilsynet har tatt kontakt med kunnskapsstøtte. I samråd med Veterinærinstituttet foreslås det nå at Bergerelva og Ebbestadelva inkluderes i vernesonen. Videre er vernesonen i Sandevassdraget utvidet til å omfatte sideelva Leirelva, og Drammenselva er i sin helhet tatt inn i vernesonen og overvåkningssonen.

Vurdering av konsekvenser

Den foreslåtte endringen av kontrollområdeforskriften vil kunne medføre negative konsekvenser for folk som ferdes eller fisker i området som nå blir omfattet av vernesonen. For at tiltakene som foreslås kan anses uforholdsmessige må det vises til at tiltakene er mer inngripende enn nødvendig for å hindre spredning av *G. salaris*.

Mattilsynets ansvar ved utbrudd av alvorlige sykdommer, slik som *G. salaris*, er å sørge for en tilstrekkelig og nødvendig bekjempelse av utbruddet for å sikre at sykdommen ikke etablerer seg eller spres videre. Det er derfor avgjørende at tiltak som anses hensiktsmessige og nødvendige for å bekjempe sykdommen iverksettes og gjennomføres. Effekten av tiltakene er vurdert opp mot de totale konsekvensene tiltakene har på aktører og miljøet rundt. Slik seksjon fiskehelse og fiskevelferd ser det, representerer endringen og de foreslåtte tiltakene nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitten. Hensynet til å hindre spredning av *G. salaris* til større deler av områdene rundt må veie tyngre enn de ulemper tiltakene påfører dem som ferdes eller fisker i området.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at forslaget til endringsforskrift samlet sett tar hensyn til smittefare, samtidig som det ivaretar hensynet til at utstrekningen av vernesonen skal være forholdsmessig og ikke unødig tyngende.

Høring

Restriksjonssoneforskrifter i forbindelse med utbrudd av *G. salaris* må etableres raskt for å sikre at effektive smittebegrensende tiltak umiddelbart iverksettes. Med denne bakgrunnen har Mattilsynets administrerende direktør besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill jf. forvaltningslovens § 37 fjerde ledd bokstav b og instruks om utredning av statlige tiltak punkt 1-4.

Endringsforskriften som foreslås blir fastsatt uten at forslag til endringsforskrift og utbredelse av ny vernesone har vært sendt ut på høring.

Berørte parter som ser behov for endring av restriksjonssoneforskriften etter den er fastsatt, kan gi innspill til Mattilsynet (postmottak@mattilsynet.no, merk med saksnummer 2025/278771). Innspillene vil bli vurdert og fulgt opp. Dersom Mattilsynet ser at det vil være nødvendig eller hensiktsmessig og forholdsmessig, kan det gjøres tilpasninger og endringer i den fastsatte restriksjonssoneforskriften.

Beslutning om unnlatt høring er gitt av direktør for avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet, se journalpost 1 på saksnummer 2025/278771.

Tilråding

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av Forskrift om kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 7. juli 2016 nr. 919 om kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 18. juli 2025 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5. mai 2004 og forskrift 6. april 2022 nr. 631 om dyrehelse (dyrehelseforskriften) § 11

I

I forskrift 7. juli 2016 nr. 919 om kontrollområde for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Asker, Drammen, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker kommuner, Viken og Vestfold og Telemark, gjøres følgende endringer:

Tittel på forskriften skal endret lyde: «*Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr, Bærum, Asker, Lunner, Jevnaker, Drammen, Kongsberg, Ringerike, Hole, Lier, Øvre Eiker, Modum, Krødsherad, Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Lillehammer, Gjøvik, Sør-Fron, Gausdal, Vestre Toten, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Holmestrand, Tønsberg, Larvik, Eidfjord, Ulvik, Aurland og Lærdal kommuner, i Akershus, Buskerud, Innlandet, Vestfold og Vestland fylker.*»

§ 1 skal endret lyde:

*Formålet med denne forskrift er å forebygge, begrense og utrydde sykdom på grunn av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatiske dyr innenfor forskriftens virkeområde.*

§ 2 skal endret lyde:

Forskriften oppretter restriksjonssone som består av vernesone og overvåkingssone i elver og deres nedslagsfelt i Bærum, Asker, Lunner, Jevnaker, Drammen, Kongsberg, Ringerike, Hole, Lier, Øvre Eiker, Modum, Krødsherad, Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Lillehammer, Gjøvik, Sør-Fron, Gausdal, Vestre Toten, Gran, Søndre Land,

Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Holmestrand, Tønsberg, Larvik, Eidfjord, Ulvik, Aurland og Lærdal kommuner, i Akershus, Buskerud, Innlandet, Vestfold og Vestland fylker.

Vernesonen omfatter anadrom strekning av Drammensvassdraget (012.Z), Liervassdraget (011.Z), Sandevassdraget (013.Z), Selvikvassdraget (013.1Z), Bergerelva (012.3Z) og Ebbestadelva (012.2Z).

Overvåkingssonen omfatter områdene ovenfor anadrom strekning i elvene nevnt i andre ledd og elveløp og nedslagsfelt for andre elver/bekker med utløp i Drammensfjorden og Sandebukta ut til ei linje trukket mellom Filtvet i Asker og Falkensteinbukta i Holmestrand. Nedslagsfeltet til elvene i andre ledd er inkludert i overvåkingssonen.

I vedlagte kart er elveløp i vernesonen merket med rødt og elveløp i overvåkingssonen er merket med gult. Bekker som drenerer til skravert fjordområde er inkludert i overvåkingssonen.

Tittel på kapittel II skal endret lyde:

Kapittel II. Tiltak som gjelder i vernesonen

§ 4 første ledd skal endret lyde:

Det er forbudt å fiske med ethvert redskap eller drive vannsport i vernesonen.

Mattilsynet kan godkjenne fiske dersom rettighetshavere organiserer et nødvendig opplegg for å forebygge smittespredning, herunder desinfeksjon av utstyr.

Vannsportaktivitet er likevel tillatt dersom utøverne ved skriftlig egenerklæring og gyldig klistremerking av utstyr, kan dokumentere nødvendig forebygging av smittespredning.

§ 5 skal endret lyde

Vann som er hentet fra anadrom strekning i smittede vassdrag i vernesonen skal ikke slippes ut i andre vassdrag eller ovenfor anadrom strekning. Uttak av vann fra anadrom strekning av disse elvene skal meldes til Mattilsynet. Mattilsynet kan pålegge desinfeksjon av enheter som har vært brukt til slik henting.

Tittel på kapittel III skal endret lyde:

Kapittel III. Tiltak som gjelder i hele restriksjonssonen

§ 6 skal endret lyde:

Uten tillatelse fra Mattilsynet er det forbudt å flytte levende eller døde akvatiske dyr til andre vassdrag eller til andre deler av samme vassdrag i restriksjonssonen.

Det er forbudt å sette ut fisk i restriksjonssonen uten tillatelse fra Mattilsynet.

§ 7 skal endret lyde:

*Mattilsynet kan vedta kjemisk behandling av vassdrag i restriksjonssonen for å begrense eller utrydde forekomsten av *Gyrodactylus salaris*.*

Tittel på kapittel IV skal endret lyde:

Kapittel IV. Tiltak som gjelder i overvåkingssonen

§ 10 skal endret lyde:

Innsamling og forsvarlig håndtering av fisk som dør under kjemisk behandling i restriksjonssonen skal iverksettes av tiltakshaver. Mattilsynet behandler og godkjenner søknad om detaljert opplegg for innsamling og håndtering av dødfisk.

Tittel på kapittel VI skal *endret* lyde:
Kapittel VI. Oppheving av vernesonen

§ 11 skal *endret* lyde:

§ 11 Oppheving av vernesonen

Etter at kjemisk behandling i restriksjonssonen er gjennomført, kan Mattilsynet oppheve vernesonen og slå denne sammen med overvåkingssonen.

§ 15 andre ledd skal *endret* lyde:

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskriften oppheves når Mattilsynet har gjort vedtak om friskmelding av restriksjonssonen.

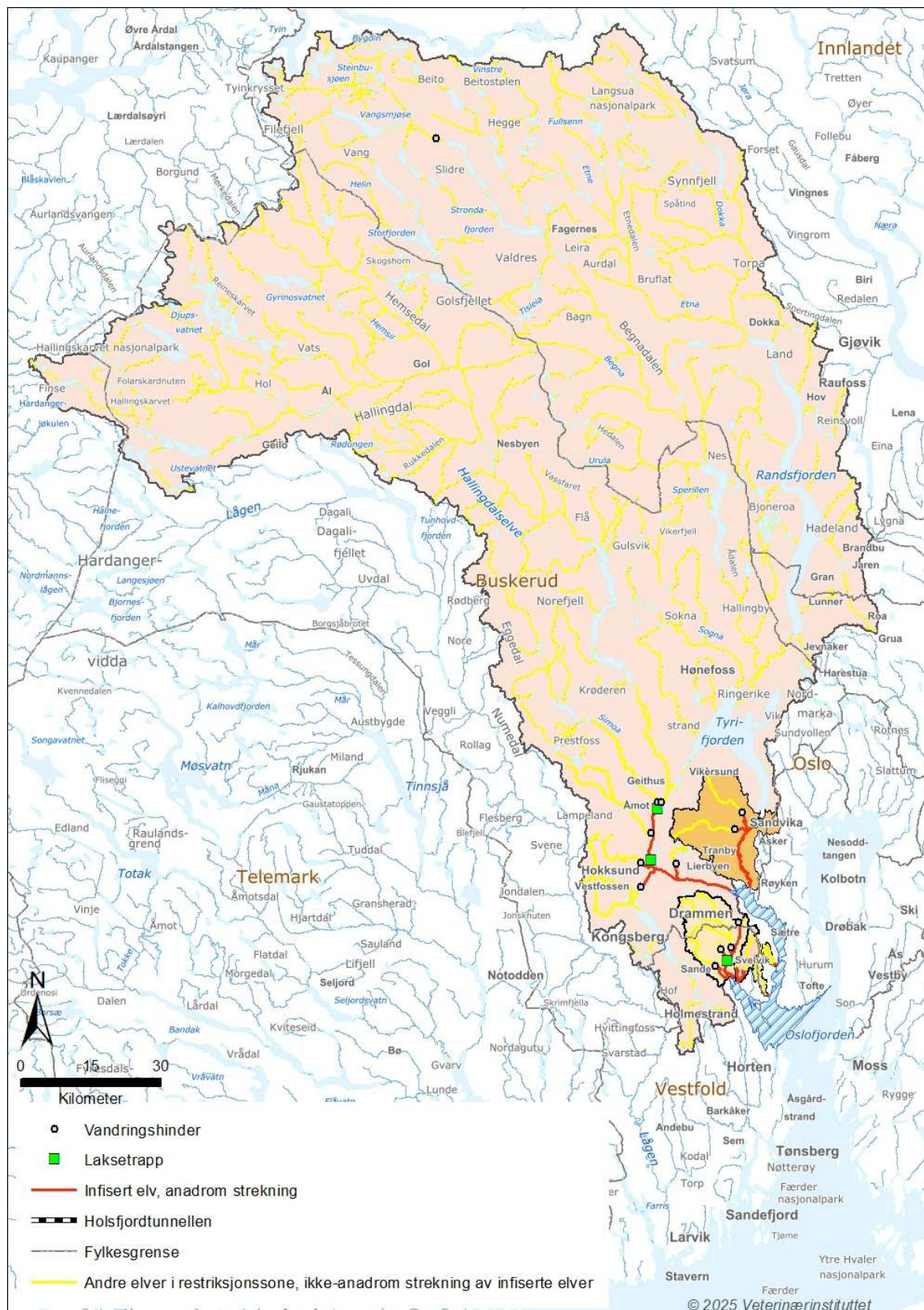
Vedlegg: Kart over kontrollområde for *Gyrodactylus salaris* i Drammensregionen erstattes av vedlegg (to kart) til denne forskriften.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 1:

Kart over restriksjonssone for å forebygge, begrense og utrydde lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* hos akvatisk dyr i Bærum, Asker, Lunner, Jevnaker, Drammen, Kongsberg, Ringerike, Hole, Lier, Øvre Eiker, Modum, Krødsherad, Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Lillehammer, Gjøvik, Sør-Fron, Gausdal, Vestre Toten, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Holmestrand, Tønsberg, Larvik, Eidfjord, Ulvik, Aurland og Lærdal kommuner, i Akershus, Buskerud, Innlandet, Vestfold og Vestland fylker.

Vedlegg 2: Kartutsnitt av vernesonen i restriksjonssonen

